

این شهرستان دارای حدوداً ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی در دریای عمان می‌باشد. شرایط آب و هوایی همچواری منطقه آزاد چابهار با دریا، نزدیکی به مدار رأس‌السرطان و قرار گرفتن در مسیر بادهای موسمی شبه‌قاره هند و جبهه‌های استوایی موجب گردیده است که دارای آب و هوایی گرمسیری و معتدل با رطوبت نسبی باشد. این منطقه گرم‌ترین نقطه کشور در زمستان و خنک‌ترین بندر جنوبی ایران در تابستان می‌باشد. متوسط دمای حداکثر (در خردادماه) طی یک دوره ۷ ساله ۳۱ درجه سانتی‌گراد و متوسط دمای حداقل (در دی‌ماه) ۱۹ درجه سانتی‌گراد و متوسط دما در طول سال ۲۶ درجه سانتی‌گراد می‌باشد. حداقل رطوبت نسبی ۶۰ درصد و متوسط رطوبت نسبی ۷۰ درصد گزارش شده است. متوسط بارندگی سالانه کمتر از ۲۰۰ میلی‌متر در سال است که ۶۴ درصد آن در زمستان می‌بارد.

جاذبه‌های گردشگری

منطقه چابهار جزء معدود مناطق کشور است که مملو از جاذبه‌های بی‌نظیر و کم‌نظیر طبیعی و تاریخی است. به گفته بسیاری از مسئولان سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، دست‌اندرکاران عرصه طبیعت و گردشگران، این منطقه قابلیت تبدیل شدن به یک قطب طبیعت‌گردی در کشور را دارد.

منطقه آزاد چابهار؛

مظهر تعامل جغرافیای تاریخی و

تحولات زمین‌ساختی

موقعیت جغرافیایی و وسعت شهرستان چابهار با مساحتی حدود ۱۷۱۵۵ کیلومترمربع در منتهی‌الیه جنوب شرقی ایران در کنار آب‌های گرم دریا عمان و اقیانوس هند قرار گرفته است. این شهرستان از جانب شمال به شهرستان‌های ایرانشهر و نیکشهر و از جنوب به دریای عمان و از شرق به پاکستان و از غرب به استان‌های کرمان و هرمزگان محدود می‌باشد. بندر چابهار - مرکز شهرستان - با وسعتی بالغ بر ۱۱ کیلومترمربع در ارتفاع ۷ متر از سطح دریا قرار گرفته است و در ۶۰ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی و ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. فاصله هوایی شهرستان چابهار تا تهران ۱۴۵۶ کیلومتر و فاصله زمینی از طریق جاده ایرانشهر به کرمان ۱۹۶۱ کیلومتر است. فاصله بندر چابهار تا مرکز استان ۷۳۸ کیلومتر می‌باشد.

خبر مناطق

بازدید سرپرست مرکز امور مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از منطقه ویژه اقتصادی شیراز

مهندس حمید بقایی، سرپرست مرکز امور مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، از منطقه ویژه اقتصادی شیراز در سفر استانی ریاست جمهوری به استان فارس بازدید کرد.

معاون رئیس‌جمهور ضمن بازدید از بخش‌های مختلف این منطقه در نشست با صنعتگران به بررسی مشکلات و مسایل آنها پرداخت. در طی این بازدید که مدیرعامل و مدیران سازمان منطقه ویژه اقتصادی شیراز، مدیر کل گمرک استان فارس و معاونان، مدیران و مسئولان بانکی استان حضور داشتند، شعبه منطقه‌ای بانک ملی نیز افتتاح شد.

گفتنی است منطقه ویژه اقتصادی شیراز در جنوب شرقی این شهر در جاده شیراز - فسا در جاده انحرافی نیروگاه سیکل ترکیبی، در مجاورت فرودگاه بین‌المللی شیراز قرار گرفته است.

عمده‌ترین فعالیت‌های اقتصادی و تجاری منطقه ویژه اقتصادی شیراز در زمینه‌های برق و الکترونیک است. از جمله مزایای این منطقه می‌توان به مواردی همچون معافیت گمرکی تا سقف ارزش افزوده و پرداخت عوارض گمرکی مازاد بر ارزش افزوده قطعات خارجی در تولیدات، معافیت از پرداخت هر گونه عوارض معمول در کشور از جمله ۲ درصد تجمیع عوارض و نیز امکان ورود ماشین‌آلات خط تولید و ابزار و اثاثیه اداری بدون عوارض گمرکی، اشاره کرد. شایان ذکر است تبعیت از قانون کار مناطق آزاد تجاری و صنعتی در مناطق ویژه، صدور مجوز ساخت و پایان کار به صورت رایگان و عدم محدودیت زمانی متروکه شدن کالا در منطقه ویژه، از دیگر تسهیلات قابل ارائه در منطقه ویژه اقتصادی شیراز به‌شمار می‌رود.

و همواره از دهانه آن گل سرد طوسی رنگی تراوش می‌کند.

■ **تالاب لیپار:** در ۱۵ کیلومتری شهر چابهار بعد از روستای رمین در مسیر جاده‌ای ساحلی گواتر و در تنگه‌ای صخره‌های مشرف به دره‌ای سبز و زیبا قرار دارد که از بالای آن روستای لیپار در میان سبزه‌زارها پیداست. در میان دو کوه که فاصله چندانی با هم ندارند آب‌بندی ایجاد شده که آب‌های سرگردان اطراف را در خود جمع نموده است و به آبگیری به طول ۱۴ کیلومتر تبدیل شده است در این آبگیر چشم‌نواز انواع بوته‌ها و درختچه‌ها از نوع گز و کلپر و چش با چشم‌اندازی زیبا، منطقه‌ای بکر با اکوسیستم خاصی را به وجود آورده است. پرنده‌گانی چون چنگر، فلامینگو، کشیم، انواع حواصیل، طاووس کن، باقرقره، تیهو، عقاب دشتی، خوتکا، منظره زایدالوصفی را به وجود آورده‌اند.

■ **انجیر معابد (لور- لول)** و به زبان محلی‌ها کرگ: درختانی بزرگ هستند که در نوار ساحلی چابهار می‌رویند و در تمام اعضای آن شیره سفید رنگی جریان دارد و از درختان تیره کائوچویی به‌شمار می‌آیند. تاج این درخت بزرگ و پهن و از انشعابات آن ریشه‌های نابه‌جا می‌روید. پوست درخت صاف و خاکستری، برگ‌های بیضی شکل ساده و درشت است، میوه‌های نارنجی رنگ و به درشتی فندق و قابل خوردن است. عموماً این درختان دارای قدمتی بالای صد سال هستند و اکثراً در نزدیکی زیارتگاه‌ها قرار دارند یا قبلاً زیارتگاه بوده‌اند. در حال حاضر در روستاهای رمین، تیس کویان، ماشی، لیپار، کویان سر و ... از این درخت‌ها وجود دارد.

■ **جنگل حرا، تیمر:** در ناحیه ساحلی خلیج گواتر به‌ویژه در خور باهو و در نزدیکی محلی که رودخانه باهو کلات به دریای عمان می‌ریزد، جنگلی بسیار زیبا و قابل توجه از گونه حرا پدیدار می‌گردد. حرا درختچه‌ای است که در مرداب‌های نواحی گرم کرانه‌های عربستان، مصر و جنوب ایران از جمله شهرستان چابهار می‌روید. از مشخصات حرا این است که دانه‌اش بر روی درخت مادر رشد اولیه را طی کرده و سپس نهال جوان حاصل از درخت جدا شده و به مرداب می‌افتد. برگ‌های حرا بادوام است و ظاهر بیضوی شکل و منتهی به یک خامه باریک می‌باشد، قسمت مورد استفاده پوسته شاخه آن می‌باشد. در حال حاضر این جنگل یکی از زیباترین منظره‌های موجود در چابهار و منطقه گواتر می‌باشد.

■ **رودخانه باهو کلات:** یکی از پرآب‌ترین رودخانه‌های استان و عامل اصلی حیات و زندگی در جنوب بلوچستان به‌حساب می‌آید. این رودخانه آب‌های

وجود جاذبه‌های طبیعی در این نقطه از کشور، مرهون شرایط اقلیمی، موقعیت خاص مکانی و جغرافیای تاریخی در ادغام با تحولات زمین‌ساختی و سایر متغیرهاست. در این منطقه می‌توان پدیده‌های متعدد ژئوتورستی همچون فرسایشی یا ساییدگی، دگرشیبی یا ناجوری، فرسایش تفصالی، هم‌شیبی، خوردگی، رخنمون یا برن‌زد و غیره را مشاهده کرد. جمیع این پدیده‌ها، خود می‌توانند به صورت منفرد، جاذبه‌های زیبایی محسوب شده و حجم انبوهی از اکوتوریست‌ها را به این منطقه از کشور سوق دهند. در خصوص جاذبه‌های تاریخی نیز می‌توان گفت، یکی از مراکز مهم باستان‌شناسی کشور نیمه فلات شرقی است. این منطقه شامل استان‌های خراسان، کرمان و سیستان و بلوچستان است.

■ **خلیج چابهار:** با جلوه‌های بی‌نظیر طلوع و غروب خورشید در دریا که بدون شک زیباترین منظره طلوع و غروب کشور است.

■ **ساحل صخره‌ای:** در کناره‌های دریای عمان و در قسمت جنوبی شهرستان چابهار صخره‌های بزرگی در اثر پیشروی آب دریا و فرسایش سنگ‌های رسوبی به وجود آمده که چشم‌اندازی زیبا را تشکیل داده است. این بخش از سواحل را بخصوص در هنگام غروب می‌توان به عنوان یکی از دیدنی‌ترین سواحل جنوبی ایران نام برد زیرا دیواره‌های صخره‌ای و مناظر دلنشین مانند آکواریومی طبیعی با انواع ماهی همواره بینندگان را به شگفتی وامی‌دارد.

■ **اسکله‌های شهید کلاتری و شهید بهشتی:** بندر چابهار دارای ۲ اسکله بزرگ با ظرفیت تخلیه و بارگیری ۲۰-۱۵ هزار تن می‌باشد.

■ **اسکله‌های ماهیگیری:** در چابهار چندین اسکله صیادی وجود دارد که ۳ اسکله صیادی تیس، رمین و بریس از بقیه دیدنی‌تر هستند. اسکله تیس در داخل محوطه منطقه آزاد و رمین در ۱۰ کیلومتری و بریس در ۶۰ کیلومتری چابهار قرار دارد. تماشای لنج‌ها و قایق‌های ماهیگیری و صیادان دریادل صیدهای گوناگون ماهی و شاه میگوها که از محصولات دریایی منحصربه‌فرد منطقه است، دیدنی و خاطره‌انگیزند.

■ **گل‌فشان‌ها:** در بین دشت کهیر و تنگ و در ۲۰ کیلومتری روستای کهیر در مسیر جاده تنگ - گالک به فاصله چند کیلومتری سه تپه کوچک گل‌فشان به ارتفاع ۲۰-۱۰ متر وجود دارد که دو تای آنها همانند تپه بوده و از چندین سال پیش غیرفعال شده است و سومی شکل یک آتشفشان در حال حاضر فعال می‌باشد که یک پدیده منحصربه‌فرد طبیعی می‌باشد و نظیر آن فقط در ۳ نقطه دیگر جهان گزارش شده است

مناطق وسیعی از صفحات جنوبی شهرستان ایرانشهر و شهرستان چابهار را جمع‌آوری و به دریای عمان سرازیر می‌کند. رودخانه باهو کلات در ۹۰ کیلومتری شرق چابهار به خلیج گواتر دریای عمان سرازیر می‌شود. این رودخانه به‌ویژه به دلیل زیستگاه تمساح ایرانی از نظر گردشگری اهمیت فراوانی دارد. شرایط و عوامل زیست‌محیطی در این رودخانه در مقایسه با سایر اکوسیستم‌های آبی از ثبات و پایداری کمتری برخوردار است. به طوری که می‌توان گفت در اینجا زیستگاه آبی به نوعی با زیستگاه خاکی درهم‌آمیخته است. در مورد آبگیرهای کم‌عمق و موقت در امتداد سرتاسر رودخانه‌های این منطقه نیز همین مطالب صادق است. در این زیستگاه‌ها که گاه تا چندین ماه بدون آب باقی می‌ماند جانورانی که حیات آنها به آب وابسته است نیز به‌گونه‌ای حیرت‌انگیز خود را با شرایط محیطی وقف داده‌اند.

تمساح پوزه کوتاه: تمساح (کروکودیل) پوزه کوتاه برجسته‌ترین موجود حیات وحش منطقه چابهار است که به‌طور طبیعی در این منطقه زندگی می‌کند. زیستگاه اصلی این تمساح که به نام محلی گاندو خوانده می‌شود حدود ۳۸۰ هزار هکتار مساحت دارد که بخشی از آن در چابهار و بخش دیگر آن در شهرستان ایرانشهر قرار دارد. بیشتر این تمساح‌ها در برکه‌های میان راسک و باهو کلات و باتلاق‌های دلگان و کلانی متمرکز هستند و این تمساح تنها تمساح ایران است که دارای ارزش ملی و بین‌المللی است طول این جانور تا چهار متر و حدود نیمی از کل بدن آن را دم قوی این حیوان تشکیل می‌دهد. بزرگ‌ترین خزنده ایران بازمانده خزندگانی است که حدود ۲۶۵ میلیون سال پیش می‌زیسته‌اند و در طول ۶۵ سال گذشته تغییرات اندکی یافته‌اند. این حیوان دارای پوزه‌ای

و ابزار لادیزی می‌باشند و به آثار دوران پارینه‌سنگی شبیه هستند. در بخش جنوب شرقی ایزاری به‌دست آمده که در کنار آنها مقداری سفال ساده و منقوش مربوط به هزاره چهارم و اوایل هزاره سوم قبل از میلاد دیده می‌شود. ویرانه‌های شه‌بازبند بر فراز کوه شه‌بازبند آثار حصاربند و پی‌بندهای ساختمان و در بعضی از نقاط آثار شهرنشینی و خانه‌های مسکونی باقی مانده است. بنابر باور بومی‌ها بر فراز این کوه بازهای شکاری شاه تربیت می‌شده‌اند. شیرک سنت در شمال و شمال شرقی دره تیس واقع گردیده و دارای اثر دیواری است که از دیواری است که از پیروز گت عظیم‌تر و قطورتر به نظر می‌آید و شاید شهرک یا آبادی کوچکی در دره تیس بوده است.

قلعه تیس (قلعه پرتغالی‌ها): این قلعه در بخش مرکزی، ۵ کیلومتری شمال غربی چابهار، در روستای تیس قرار دارد. قدمت آن به دوران اسلامی بازمی‌گردد. خصوصیات معماری این قلعه عبارتند از: این قلعه به ابعاد ۵۴×۲۶ متر ساخته شده است. عرض ساختمان بر پهنه دماغه‌ای که پانصد متر از آب‌خور دریا فاصله دارد در قسمت انتهایی دماغه واقع است در قسمت شمال شرقی درب ورودی اصلی قرار دارد و دارای چهار گوشواره خلفی که در پشت دیوارهای هشتی واقع شده‌اند. هر کدام از آنها خود یک اطاقی است که با پی‌های قطور ساخته شده‌اند و دارای ایوانی است که با دو پله با حدود یک متر ارتفاع از سطح حیاط قلعه بلندتر است. در ضلع شمال شرقی آثار اطاق‌هایی وجود دارند که اکنون خراب شده‌اند. هر کدام دارای یک اطاق بزرگ‌تر مشرف به ایوان اختصاصی هستند. طرز ساخت بنا (طاق‌ها و ایوان‌ها) شبیه به کاروانسرای شاه عباسی بیستون است که در زمان شاه سلیمان صفوی ساخته شده است. در سه طرف حیاط حجره‌ها

پهن بوده که طرفین فک بالایی ۱۹ دندان و طرفین فک پایینی ۱۵ دندان دارد و در قسمت پشت سر و در ناحیه گردن دو جفت صفحات شاخی بزرگ دیده می‌شود. دارای پاهای کوتاه بوده و پنج انگشت منتهی به ناخن‌های بلند در پاهای جلویی و چهار انگشت منتهی به ناخن‌های کوتاه‌تر در پاهای عقبی دیده می‌شود. رنگ عمومی بدنش زیتونی تا قهوه‌ای بوده و شکمی بدون فلس و به رنگ سفید متمایل به زرد دارد. تمساح حیوانی بسیار خجالتی، محتاط و ترسو است و به سختی می‌توان آن را مشاهده نمود. در این حال حیوانی باهوش و زیرک است و به محض احساس خطر و با حضور مزاحم در آب فرو رفته و مخفی می‌شود ولی برای تنفس باید سریعاً به سطح آب برگردد. غذایش را عموماً ماهیان، پرندگان و پستانداران تشکیل می‌دهند و عموماً شب‌ها شکار می‌کند.

کوه‌های بلند (Bad-Land) یا مریخی: کوه‌های بلند نیز یکی از مناظر بدیع و سحرانگیزی هستند که به موازات ساحل از منطقه کچو تا طرف‌های خلیج گواتر کشیده شده‌اند و از پدیده‌های ژئومورفولوژی این ناحیه هستند.

آثار باستانی

ویرانه‌های تیس کویان: این ویرانه‌ها در بخش مرکزی - دهستان کمیل سلیمان - روستای تیسکویان قرار گرفته‌اند. آثاری از ویرانه‌های قدیمی در دره تیسکویان باقی است و این دره از دره تیس بزرگ‌تر است.

محوطه باستانی کنارک: این آثار در بخش کنارک - قسمت شمال غربی و جنوب شرقی کنارک قرار دارند. در محوطه شمال غربی ایزاری از دوران پارینه‌سنگی میانی به‌دست آمده که در یک سطح صاف به صورت پراکنده پخش شده‌اند و شبیه ابزار شمال غربی ایران

خبر مناطق

احداث راه آهن سیرجان - کرمان ضروری است

با دو بندر بین‌المللی بندرعباس و چابهار گفت: در صورت احداث این خط ریلی درآمدهای حمل‌ونقل استان افزایش چشمگیر خواهد یافت. وی با اشاره به این که کرمان در بحث راه آهن کمی عقب مانده است، گفت: باید در اجرای طرح‌های حمل‌ونقل ریلی در استان سرعت بیشتری به کار برده شود و قبل از سال ۱۴۱۰ اتصال شبکه ریلی کرمان انجام شود زیرا به دلیل حجم طرح‌های کشور پس از آن امکان اجرای طرح اتصال شبکه ریلی کرمان کاهش می‌یابد.

وی بر ضرورت احداث خط ریلی سیرجان - کرمان تأکید کرد و گفت: به علت نبود این امکان اغلب محموله‌های باری معادن «گل‌گهر» سیرجان پس از انتقال به بندرعباس از طریق مسیر ریلی بندرعباس حمل‌ونقل می‌شوند. صفری اضافه کرد: طرح اتصال راه آهن کرمان به سیرجان در دور اول سفر هیئت دولت به کرمان تصویب و در دور دوم سفر نیز بر اجرای این طرح تأکید شد. وی با اشاره به وجود معادن فراوان در استان و مجاورت

مدیرکل راه آهن کرمان با اشاره به ضرورت احداث راه آهن کرمان - سیرجان گفت: احداث نکردن این خط ریلی موجب خارج شدن منابع مالی از استان شده است.

محمدتقی صفری در جمع مدیران استان کرمان اظهار داشت: به دلیل نبود خط ریلی در مسیر سیرجان - کرمان منابع و درآمدهای بخش حمل‌ونقل کرمان به بندرعباس منتقل می‌شود به طوری که ۷۰ درصد از درآمد راه آهن بندرعباس از حمل‌ونقل معادن گل‌گهر سیرجان تأمین می‌شود.

و اطاق‌هایی وجود دارند. در سمت ساحل دریای عمان آثار دو برج بزرگ در طرفین دیده می‌شود. برج سمت راست که در جنوب قرار دارد به صورت یک اطاق با یک ایوان و یک شاه‌نشین است که بر روی هرمی مکعب مستطیل شکل پی‌سازی شده و یک برج با منار بر روی آن قرار گرفته و یک منار به ارتفاع ۶/۵ متر باقی‌مانده است. مصالح به‌کار رفته در ساخت قلعه، آجر، سنگ و گچ می‌باشند و آثار و تزئینات از آجر و سنگ در اطراف گلدسته‌ها باقی‌مانده‌اند. این مناره برای دیده‌بانی به‌کار می‌رفته است چون بر همه خلیج دهانه تیس اشرف کافی دارد و در ضمن از فاصله زیادی در دریا دیده می‌شود. سبک ساخت و نوع مصالح به‌کار رفته مناره و گوشواره به سبک سلجوقی می‌باشد. تعمیرات بعدی که در اطاق‌ها و ایوان‌ها انجام شده بیشتر سبک صفوی و سبک دوران قاجاریه است و گوشه‌های حیاط قلعه آثاری از آب‌انبارها دیده می‌شود که از سنگ و ساروج و گچ ساخته شده‌اند. در بیرون دیوار بلند قلعه آثار چاهی وجود دارد که در سنگ صخره کنده شده و لبه چاه با استفاده از سنگ و ساروج محکم شده است. در قسمت سقف قلعه چوب‌هایی به‌کار رفته است که احتمالاً از نقاط دیگر به این محل آورده شده‌اند. تزئینات دور منار آجرچینی شبیه سبک تزئینات مناره‌های دوره سلجوقی می‌باشند و اگر چه از بین رفته‌اند ولی نقش‌هایی به خط عربی و خط کوفی اثر برجستگی‌ها و گودی‌ها مشخص می‌شود. اندازه اطاق‌ها معمولاً ۳×۴ متر یا کمتر است که دور یا چهار طرف یک پهنه وسیع واقع شده‌اند.

در کتاب باستان‌شناسی و تاریخ بلوچستان به نقل از سرتیپ مهدی خان مهندس ایرانی آمده است: «در تیس بسیار قلعه خوبی است و یک سمت بدنه قلعه وصل به دریاست، قدری ناتمامی دارد که بنا و عمله در آن مشغول کارند. دیوار بزرگی از سمت دریا کشیده‌اند برای باراندازی و غیره حصن معتبری است واصل قلعه نو در روی تپه مرتفعی ساخته شده است.» (سنه ۱۲۸۲ هجری (ش ۸))

□ قلعه پیروزگت: قلعه پیروزگت در بخش مرکزی، ۵ کیلومتری شمال غربی چابهار، در روستای تیس قرار دارد. قدمت این قلعه به دوران اشکانیان و ساسانیان بازمی‌گردد. این قلعه بر فراز تپه‌ای در وسط دره تیس واقع است. ارتفاع تپه از ارتفاع دو رشته کوه اطراف تپه بیشتر نیست. بلندی این محل تقریباً ۱/۵ تا ۴ برابر ارتفاعات اطراف در محل روستای تیس می‌باشد. تپه از تخته‌سنگ‌هایی از جنس رسوبی و آهکی تشکیل شده است. آثاری از زراعت و آبادانی در اطراف تپه پیروزگت دیده می‌شود. راه ورود به تپه سخت و پرخطر است. در قسمت پایین تپه و در اطراف آن آثاری از دیوارهای سنگی بزرگ و قله و سنگ و ساروج با قدمت خیلی زیاد دیده می‌شود. قسمت‌هایی از دیوارها که باقی مانده‌اند ضخامتی بین ۲/۵ تا ۴ متر دارند و ارتفاع آن در بعضی نقاط به ۱۲ متر می‌رسد. بین دیوارهای اصلی اطراف تپه دیوارهایی با ضخامت کمتر به موازات دیوار اصلی دیده می‌شود که از یکدیگر ۸ متر فاصله دارند و ۲۰۰ متر طول دارند. بین دو دیوار آثاری از برج‌های قلعه نمایان است و هر نقطه از تپه برای تأسیسات خاصی

مانند کشیک‌خانه، فراول‌خانه و حفاظت قلعه اختصاص داشته است و تنها اثری که از آن به‌جا مانده است سنگ و دیوار شکسته، ملاط، ساروج، گچ، خرده‌های سفالی و پی‌های بنایی می‌باشند. علاوه بر این دیوارهای بزرگ و ضخیم قلعه اثر خندقی به عرض ۳ متر و عمق متفاوت قبل از دیوار اصلی دیده می‌شود. در اطراف دژ آثاری از آب‌انبارها نمایان است. زیربنای قلعه حدود ۸۰۰ متر و طول و عرض آن با توجه به وضع طبیعی زمین متغیر است و تقریباً بیضی‌شکل می‌باشد. آثارهایی از برج‌ها در ضلع شمالی و جنوبی دیده می‌شود. در قسمت ضلع شمالی دو اطاق کوچک در اندازه‌های ۲×۳ متر به منظور دیده‌بانی روی یک گوشواره زمین مانند دو طبقه واقع شده‌اند و بلندترین قسمت دژ و برج بر روی همین گوشواره است و بر اطراف اشرف دارد. در گوشه‌های شرقی و غربی در مرکز حیاط قلعه آثاری از سکوها بلند که از سنگ تراشیده ساخته شده‌اند، مشهود است و قسمت‌هایی که باقی مانده‌اند نمایانگر محلی برای اجتماع، عبادت یا نشستن اهل قلعه در یک مجلس بوده است. سنگ‌های به‌کار رفته در بناها غیرآهکی هستند که از نقاط دیگری به اینجا آورده شده‌اند زیرا جنس خود تپه آهکی و سیلیسی می‌باشد. این بنا با توجه به آثار باقی‌مانده مشابه بناهای دوره پارتی (اشکانی) است و نام پیروز ساسانی به این احتمال قوت می‌بخشد.

□ قلعه بلوچگت: قلعه بلوچگت در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی - در روستای تیس واقع شده است. این قلعه بر بالای کوهی مرتفع قرار گرفته

خبر اقتصادی

جذب سرمایه‌گذاری در منطقه ویژه خلیج فارس

به گزارش روابط عمومی منطقه ویژه خلیج فارس، دکتر بهمن عیاریزایی اظهارداشت: گسترش سریع سیستم تولید جهانی ضرورت تدوین قوانین جدیدی را برای تنظیم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به وجود آورده است و از آنجایی که جذب سرمایه‌گذاری راهی برای تسریع حرکت اقتصادی به سوی توسعه و ایجاد اشتغال است، می‌تواند به عنوان اهرمی برای شتاب و توسعه و رشد اقتصادی به کار گرفته شود. مدیرعامل منطقه ویژه خلیج فارس با بیان این که علاوه بر موارد فوق سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند به اصلاح نظام مدیریتی و تبادل تجربیات اقتصادی و به‌کارگیری فناوری‌های نوین منجر شود اظهارداشت: این منطقه با موصوفات فوق تمام تلاش خود را جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی انجام داده که کسب ۵۳ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌های ثبت شده در مناطق ویژه کشور توسط منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس در سال ۸۶ خود گویای این مدعاست.

عیاریزایی عنوان نمود: بر اساس برنامه‌های بلند مدت با احداث کارخانه‌های فولاد این منطقه به قطب تولید فولاد با ظرفیت ۱۰ میلیون تن در سال، قطب تولید آلومینیوم با ظرفیت تولید ۵۰۰ هزار تن در سال، قطب تخلیه و بارگیری مواد فله معدنی و فلزی با ظرفیت ۵۵ میلیون تن در سال، قطب انرژی با ظرفیت ۳ هزار مگاوات تبدیل خواهد شد.

ایشان از سرمایه‌گذاری ۵ میلیارد دلاری در ۵ سال آینده خبر داد و افزود: نزدیک به ۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در حال انجام است و بیش از ۲ میلیارد دلار هم در حال تأمین مالی یا تعیین پیمانکار و یا تنظیم موافقت‌نامه است.

وی در پایان اظهار امیدواری کرد: در برنامه ۵ ساله تمام این ۵ میلیارد دلار فوق‌الذکر را به نتیجه برساند. □

درسالیان کهن این ناحیه جزئی از دریا بوده است. در قسمت بالای کوه باره‌هایی از ظروف سفالی جلب نظر می‌کند. آثاری از برج و باروها دیده می‌شود که به مرور زمان به کلی تخریب شده‌اند و تنها خرابه‌ای از آن باقی مانده است. در محل آثاری از یک چاه به قطر یک متر و سی سانتیمتر و به شکل دایره در دل کوه کنده شده است.

□ **پیل‌بند:** پیل‌بند در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی - روستای تیس بر روی رشته کوه فیلبند که در مقابل شهبازبند واقع است، قرار دارد. پس از ویرانه‌های شهر سنج کمیلی، آثار بارویی که چندین کیلومتر طول دارد و دره را از غرب به شرق دربر گرفته، وجود دارد. این دیوار عظیم با سنگ گچ و ساروج ساخته شده است. در خصوص وجه تسمیه آن مردم محلی بر این باورند که بر فراز سطح نزدیک خط‌الرأس این رشته کوه محل نگهداری فیلهای شاه بوده و فیلبانان در آن جا فیلهای تربیت می‌کرده‌اند. در حال حاضر در طول رشته کوه فیلبند آثار پی‌ها، بندها، حفره‌ها و چاه‌هایی وجود دارد که احتمال می‌رود شهر قدیمی تیس، تأسیسات ساختمانی، بازرگانی، شهری، انبارها و سراهای مشهورش در قسمت قدیمی و بر فراز ارتفاعات سراسری دره تیس قرار داشته و دره تیس محل زراعت و دامنه آن محل دفن اموات بوده است.

گورستان‌های تاریخی

□ **مقابر جنانی کچ:** مقابر جنانی گچ در شهرستان چابهار - بخش مرکزی - روستای تیس جنانی کچ در دامنه کوه پیل‌بند در جنوب دره تیس واقع است.

(جنانی کچ محلی است که بنا بر باور مردم محل سکونت جن‌ها بوده است). مقابر جنانی کچ در یک سرازیری ملایم قرار دارند. این مقابر با مقابر سیراف بوشهر شبیه هستند. با این تفاوت که تعداد قبرها کمتر و جهت آنها تقریباً شمالی جنوبی یا شمال شرقی جنوب غربی است. در میان قبرها چند قبر ایستاده به چشم می‌خورد و یک مقبره پلکانی با سرپوش صندوقچه‌ای از سنگ و گچ به صورت نیمه‌سالم بدون لوحه و تزئینات خارجی وجود دارد که به نظر می‌رسد از دوران اسلامی یا جدید باشد. تقریباً حدود ۲۰۰ قبر کهن در محوطه قدیمی آن وجود دارد.

□ محوطه باستانی دمب کوه: این محوطه در حدود ۹۰ کیلومتری شمال خاوری چابهار - در بخش دشتیاری در فاصله ۲/۵ کیلومتری روستای بلور مچی در ناحیه باهو کلات قرار گرفته است. در این محوطه باستانی حدود ۴۵۰۰ تا ۵۰۰۰ تدفین تخمین زده می‌شود که این قبور به شکل اطاقک‌هایی به اندازه‌های ۱×۱ و ۱/۵×۲ و ۲×۲ متر بنا گردیده‌اند.

□ گورستان تپه نهادی: موقعیت جغرافیایی این گورستان در بخش مرکزی، ۵ کیلومتری چابهار - روستای تیس است. قدمت آن به قبل از اسلام - دوران اسلامی بازمی‌گردد. در دامنه کوه فیلبند و در جنوب تیس در یک زمین با شیب ملایم قرار دارد. تعداد این قبرها زیاد نیست ولی سه مقبره در کنار هم قرار دارند که دو قبر بزرگ در دو طرف و یک قبر کوچک در میان آنها واقع شده است. جهت آنها شمالی جنوبی و شیب آنها رو به شمال است. بنا بر این سرمرده‌ها در جهت جنوبی - شمالی واقع می‌باشد. هر سه قبر در سنگ کنده شده‌اند. احتمالاً این مقابر متعلق به اعضای یک خانواده هستند که در یک حادثه از بین رفته‌اند. چنین مقابری به صورت خانوادگی و دسته جمعی در قبرستان‌های کارتار در لبنان دیده شده است.

□ گورستان قدیمی دشتیاری: موقعیت جغرافیایی آن شهرستان چابهار - بخش دشتیاری است و قدمت آن به پیش از تاریخ دوره آهن بازمی‌گردد. قبور شناسایی شده در این منطقه دارای نوعی سفال خشن قرمز یا نخودی با روکش سفید هستند که بعضی از آنها آثاری از قبیل مانده‌های غذا و یا آثار سنگی و فلزی دیگر مشاهده شده است و تعداد این قبور به ۳۰۰۰ قبر می‌رسد.

□ غارهای بان مسیتی تیس: این غارها در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی - روستای تیس در دامنه کوه شهبازبند واقع هستند. یک غار طبیعی و دو غار مصنوعی در کنار هم قرار دارند. مجموعه این غارها را مردم محل بنام بان مسیتی می‌شناسند. غار اول

۸۰ سانتی‌متر و سقفی کوتاه دارد. به فاصله ۵۰ متر در سمت چپ غار اصلی، غار سوم که طول دهانه قوسی آن حدود ۲۰ متر است، قرار دارد. ظاهراً این غارها جزو یک واحد تأسیساتی ساختمانی بوده و به منزله حجره‌ها و توقفگاه‌های معبد یا پرستشگاهی بوده و در سطح زمین تا ورود به دهانه غار، پلکانی وجود داشته که آثار آن باقی است.

□ گودانگریز یا گودال انگلیس: این گودال در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی - روستای تیس در دامنه کوه فیلبند در جنوب دره تیس قرار دارد. مردم بومی نقل می‌کنند که در اواخر دوره قاجاریه و در اوایل دوره پهلوی انگلیسی‌ها به کمک تعداد کثیری از کارگران بلوچ در این محل اقدام به حفاری نموده و مقادیری سفال، اشیای برنزی، آهنی و سنگی پیدا کرده و غارت نموده‌اند.

□ مقبره سید غلام‌رسول: این مقبره در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی چابهار واقع شده و قدمت آن به ۴۶۵ ه. ق بازمی‌گردد. این اثر مقبره‌ای با دیواره‌های سفید رنگ به سبک معماری هندی است که دروازه ورودی آن در ضلع غربی بنا واقع گردیده است. پس از در ورودی صحن بزرگ حیاط مشاهده می‌شود. بر امامزاده در ضلع غربی حیاط واقع گردیده است. بر پیشانی ورودی بنا تزئینات نقاشی الوان با طرح‌های نقوش ستاره‌های مشبک وجود دارد. ظاهراً نمای دور تا دور داخل ساختمان دارای نقاشی‌های جالبی بوده است. کلمات لاله‌الاله، یا محمد و یا علی و ... نقاشی از گل در دیوارها جلب توجه می‌کند و فرم آن طوری

طبیعی و به صورت نیم‌دایره است و با استفاده از روش تراشکاری داخل غار و دهانه آن توسعه پیدا کرده است. یک مقبره کوچک از گچ به صورت دو سطح افقی که بر روی یکدیگر قرار دارند و فاقد آثاری از قبیل سنگ نوشته، خط و لوحه در عمق یک متر از سطح غار دیده می‌شود که در گرد آن یک فضای کوچک وجود دارد. از سطح غار تا مقبره به اندازه یک پله گودی دارد. مکعبی از سنگ و گچ بر فراز مقبره ساخته شده که زیربنای یک گنبد کوچک است. بدنه‌های اطراف این مکعب را با گچ به رنگ سفید درآورده‌اند و در ورودی مقبره رو به دره تیس و به موازات دهانه ورودی غار واقع شده است. سطح مقبره در اندازه ۱/۸×۳/۱×۰/۸ متر است. بر روی دیواره‌های مکعب مقبره گچکاری و با جوهر قرمز و بنفش خطوط و علاماتی نقش گردیده که شبیه به خط گجراتی و هندی هستند. طول و عرض غار ۲۴۰×۱۸۰ متر و ارتفاع آن نیز ۲۴۰ متر است. یک غار مصنوعی سمت راست غار طبیعی به فاصله هفت قدم قرار دارد که آثار تراش به خوبی در آن آشکار است. دهانه آن هشتاد سانتیمتر ارتفاع دارد و سقف آن کوتاه است و اکنون به علت خرابی یک آدم متوسط به زحمت در آن به‌طور خمیده می‌تواند بایستد و در انتها مسدود است و احتمال دارد حفره‌ها یا روزنه‌های طبیعی یا مصنوعی در قسمت انحنای خلفی کوه، این غار را با غار سوم وصل کرده باشد یا به چاه‌های زیرزمینی که محلی برای دفن اموات در معابد قدیمی است، برساند و سکویی که از سنگ و گچ ساخته شده است، دیده می‌شود که دهانه ورودی آن

است که نشان می‌دهد این اثر در روزگار سلجوقی احداث شده و در دوره صفویه نیز طرح‌های نقاشی با اصالت خاصی بر روی دیوارها تعبیه گردیده است. مقابل آرامگاه صفح‌های به ارتفاع یک متر و چهار پله قرار دارد که بر روی آن مقبره واقع شده است. در قسمت شرقی صفحه آرامگاه (مقبره) یک پیشخوان با سقف تیرهای چوبی و حصیری و چند ستون چوبی است که با پنج پله به حیاط متصل می‌شود. پیشخوان قدمت چندانی ندارد، ساقه گنبد استوانه‌ای است و سقف گنبد از درون با گچ سفید شده و بنا کاملاً یک بنای خاص ایرانی و از معماری سلجوقی الهام گرفته است. مقبره در میان بنا واقع گردیده و بر روی آن یک صندوقچه و بالای آن یک جعبه چوبین با تزئینات مختلف هندسی قرار دارد. قبرستان در جانب شرق بنا قرار دارد. در خصوص شرح حال سیدغلام‌رسول روایات مختلفی نقل شده که به آنها اشاره می‌شود: نام اصلی ایشان سیدنا محمد و مردی صالح، شیعه مذهب بوده و در گذشته مورد توجه مسلمانان هندی بوده و این توجه باعث شده که بنا در دوره‌های بعدی تحت تأثیر معماری هندی قرار گیرد. طبق روایات سیدنا محمد مسلمان هند بوده است و در سفری به چابهار تصمیم داشته که زن چابهار را اختیار کند. برای

رقصیدن می‌پرداختند و زنان مسن در داخل حرم به دعا مشغول می‌شدند و شفا می‌یافتند و پس از ۱۰ روز حرم را ترک می‌کردند تا سال دیگر در مراسم جشن عروسی سیدغلام‌رسول شرکت کنند. در کتاب فرهنگ مردم بلوچ نوشته عبدالله ناصری آمده است: «در مورد صاحب مزار دو عقیده وجود دارد یکی آن که معتقدند این مزار از آن عارف وارسته و مرد حقی است به نام سیدعبدالرسول و این زیارتگاه مردم شیعه چابهار است و افراد غیرشیعه هم از شیعه‌های این سرزمین پیروی می‌کنند. بعضی دیگر عقیده دارند این مزار یک (لوطی) است مطرب‌های دوره‌گرد را لوطی می‌نامند. ولی گویند صاحب این مقبره شب عروسیش فوت نموده و هر ساله معتقدان به او در سالروز مرگش که در روز آخر ماه ذی‌القعدة به مدت ۷ روز با ساز و دهل و آوازخوانی و رقص و پایکوبی می‌کنند. این مراسم به دو جهت انجام می‌شود. یکی این که لوطی فوت شده چون عمرش را به مطربی و شاد کردن مردم گذرانده وصیت کرده که بعد از مرگش نیز در کنار مزارش رقص و پایکوبی و در حقیقت مراسم شادی برپا شود و خواسته است تأثیر وجود خود را در شادمانی مردم بعد از مرگش نیز حفظ کند. دیگر این که این شخص که در شب عروسیش فوت کرده

تدارک چنین منظوری مشغول می‌شود. اما در شب عروسی دچار کسالت می‌گردد به طوری که در بستر مرگ می‌افتد و چون مورد توجه مردم بوده و در دم مرگ به آنها وصیت می‌کند که پس از مرگ سوگواری نکنند و در عوض مدت ۱۰ شبانه‌روز بر سر قبرش شادی کنند تا روحش شاد شود. این مراسم هر ساله از ۱۵ ذی‌القعدة به مدت ۱۰ روز برپا می‌گردد و در این مراسم عده زیادی از اهالی چابهار و مناطق همجوار شرکت می‌کردند (در حال حاضر چنین مراسمی برگزار نمی‌شود). در مراسم جشن و پایکوبی مردم چابهار و خصوصاً بومیان آفریقایی (سیاهپوستان) در صبح روز اول و دوم حیاط آرامگاه به وسیله زنان جارو زده می‌شود و مردها با لباس پاکیزه به فراهم کردن بساط جشن می‌پرداختند و تا هنگامی که آفتاب طلوع می‌کرد ساز و دهل می‌نواختند. قوالان پاکستانی، رقاصان هندی و خوانندگان سیاه و مهمان‌نوازان بلوچ به هر طریقی در این شادی خدمت می‌کردند و این مراسم به مدت ۱۰ روز در ۳ نوبت صبح، عصر و شامگاه اجرا می‌شد. زنان مسن به داخل آرامگاه می‌رفتند تا شفا دردمندان و نیت دیگران را بخواهند در حالی که در این زمان مردان در بیرون محوطه پیشخوان به ساز و دهل مشغول بودند و چند زن جوان به

خبر مناطق

مذاکره با ۵ تیم سرمایه‌گذار حوزه گردشگری در نمایشگاه میلان

گفتنی است چندی پیش نیز مدیران عامل شرکت لهستانی جانمور و شرکت ایرانی - لهستانی جهان دراج پارس نیز به منظور بررسی شرایط و مذاکرات نهایی برای سرمایه‌گذاری در صنعت تولید قطعات خودرو و نیز نحوه مساعدت سازمان منطقه آزاد ارس، از منطقه آزاد ارس بازدید کردند.

مهندس رنجبر، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس، در این نشست نیز با ابراز خرسندی از حضور سرمایه‌گذارانی از اروپای شرقی آمادگی این منطقه را جهت پشتیبانی از سرمایه‌گذاری خارجی اعلام کرد و گفت: به منظور اجرایی کردن برنامه‌های آینده این شرکت در خصوص تولید وایر شمع و قطعات خودروهای سنگین و سواری، اطلاعات لازم در مورد طرح راهبردی منطقه آزاد ارس در اختیار مدیران این شرکت قرار می‌گیرد.

جانوس مراوسکی، مدیرعامل شرکت لهستانی جانمور، در این دیدار با بی‌نظیر خواندن شرایط منطقه آزاد ارس، نزدیکی به کشورهای ارمنستان و نخجوان و دسترسی آسان به راه آهن و راه‌های زمینی و نیز شرایط آسان برای سرمایه‌گذاری در ارس را از عمده‌ترین دلایل سرمایه‌گذاری در ارس دانست. □

مدیرعامل منطقه آزاد ارس در مصاحبه اختصاصی با روابط عمومی منطقه آزاد ارس در سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی گردشگری BIT میلان ایتالیا که از ۲۹ بهمن تا ۲ اسفندماه ۸۸ با حضور ۱۵۰ کشور جهان برگزار شد، گفت: با ۵ تیم سرمایه‌گذار در حوزه گردشگری مذاکره و بسته‌های سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد ایران ارائه گردید.

مهندس رنجبر که مسئولیت تیم مذاکره‌کننده با گروه‌های سرمایه‌گذار خارجی را در این نمایشگاه برعهده داشت با اشاره به این که در حاشیه نمایشگاه گردشگری میلان ایتالیا نشستی نیز با سرکنسولگری کشورمان در میلان برگزار شد و در این راستا نیز با هماهنگی سرکنسولگری ایران در میلان یک گروه سرمایه‌گذاری ایتالیایی طی روز آتی از منطقه آزاد ارس بازدید می‌کنند.

مدیرعامل منطقه آزاد ارس با چشمگیر توصیف کردن استقبال مردم ایتالیا از غرفه جمهوری اسلامی ایران و مناطق آزاد در این نمایشگاه افزود: دو روز اول این نمایشگاه تخصصی بوده و بازدیدکنندگان آن متخصصان و سرمایه‌گذاران حوزه توریسم بودند و دو روز دوم برای بازدید عموم برنامه‌ریزی شده بود که با استقبال عالی و چشمگیر مردم از غرفه ایران همراه بود. این استقبال به حدی بود که اقلام تبلیغاتی منطقه آزاد ارس علی‌رغم پیش‌بینی‌های انجام شده طی ۴ روز این نمایشگاه کفایت نداد.

وی با اشاره به علاقمندی مردم دنیا به شناخت کشور ایران و تبلیغات منفی علیه کشورمان توسط برخی کشورها گفت: لازم است در این گونه نمایشگاه‌ها حضور فعال داشته باشیم هر چند شاید در ابتدا به تمامی اهداف مدنظر نرسیم و در این نمایشگاه اهداف تعیین شده نسبتاً محقق شد.

گفتنی است در نمایشگاه امسال میلان دست‌اندرکاران گردشگری جهان همچون تورگردانان، آژانس‌های مسافرتی، شرکت‌های حمل‌ونقل، هتل‌ها و اقامتگاه‌ها، انجمن‌های تجاری، انجمن‌های فعال در حوزه توریسم محلی و ملی و بین‌المللی، شرکت‌های خدماتی در زمینه صنعت گردشگری، مراکز بهداشتی و درمانی و چشمه‌های آب معدنی، مطبوعات و رسانه‌های فعال در زمینه صنعت گردشگری و مسافرت حضور داشتند.

بسیار مجرب و مورد توجه افراد طائفه‌اش بوده و چون عروسی نافرجامی داشته و حسرت به گور برده است، دوستدارانش هر ساله در سالروز مرگش برای او جشن عروسی می‌گیرند و یاد عروسی او را زنده می‌دارند. البته چون پیروان صاحب مزار شیعه مذهب هستند در ماه محرم نیز مراسم سوگواری و روضه‌خوانی در این مقبره برپا می‌شود.

□ **قدمگاه خضر:** این اثر در شهرستان چابهار - بخش مرکزی - جنوب غربی چابهار در محلی بنام سپوزه واقع گردیده است. خواجه خضر از مشایخ مورد احترام بومی‌ها بوده و وی مقبره‌ای ندارد زیرا مردم بر این باورند که او زنده و پاسدار لنج‌ها و قایق‌هایشان می‌باشد. در قدیم مراسم خاصی در این قدمگاه برپا می‌شد. مردم قربانی و یا خرما و حلوا به مکان مورد نظر می‌آوردند و در بین افراد تقسیم می‌کردند.

□ **ساختمان قدیمی تلگرافخانه چابهار:** این ساختمان در شهرستان چابهار - بخش مرکزی - خیابان مولوی قرار دارد و در سال ۱۲۸۱ ه. ق به وسیله انگلیسی‌ها ساخته شده است. از قدیمی‌ترین ساختمان‌های سنگی موجود در شهر چابهار است که به منظور رونق دریاوردی، تجارت و ایجاد ارتباط با هند، گواتر، چابهار، جاسک، بندرعباس توسط مجریان خط تلگراف انگلیس در دو طبقه ساخته شده است.

□ **چاه باستانی پلان:** این چاه در شهرستان چابهار - بخش پلان - روستای پلان واقع شده و قدمت آن به دوره هخامنشی (سلطنت کوروش) بازمی‌گردد. چاه باستانی روستای پلان با آجر ساخته شده است.

□ **چاه باستانی تیس کوپان:** این چاه در بخش مرکزی - دهستان کمبل سلیمان - روستای تیس کوپان است و در ارتفاعات شرقی - غربی تیس کوپان قرار دارد که در کوه تراشیده شده و به شکل مربع در اندازه‌های ۱/۵ در ۱/۵ متر احداث شده است.

□ **سدهای تیس:** این سدها در بخش مرکزی - ۵ کیلومتری شمال غربی - روستای تیس واقع است. سدهای تیس در دو طرف دماغه قرار دارند که قلعه تیس بر روی آن واقع است. آثار این سدها به ارتفاع ۲۰ سانتی‌متر باقی است و در ساخت آنها از سنگ‌های تراشیده شده و سنگ‌های دریایی تیز و بلند و ملات ساروج استفاده شده است. تقریباً این سدها هشت متر ارتفاع داشته‌اند که ۴/۶ متر آن به مرور زمان در زیر ماسه‌های ساحلی مدفون شده است. انتهای یکی از آنها به کوه پیل‌بند و دیگری به کوه شهبازبند منتهی می‌شده که به عنوان مانعی از هدر رفتن آب شیرین ناشی از باران جلوگیری می‌کرده‌اند. □

